

Сув омборлар

РЕЖА:

Сув омборларининг
вазифаси ва таснифи

Тўғонли сув омборлари ва
унинг элементлари

Сув омбори ҳажмининг
асосий ташкил этувчилари
ва меъёрий сув сатҳлари

С у в о м б о р и

Сувни саклаш ва оким хажмини
ростлаш мақсадида барпо этилган
суний сув хавзаси **с у в о м б о р и** деб
аталади

```
graph TD; A[Сув омборлари] --- B[Ўзанли]; A --- C[Қуйилма]
```

Сув
омборлари

Ўзанли

Қуйилма

Ўзанли сув омборлари дарёлар водийларида қурилган бўлиб, қуйидагича таснифланади

Тоғли

- энг қулай ҳисобланади, чунки тугоннинг баланд бўлишига қарамасдан, унинг ҳажми одатда катта бўлмайди. Бундан ташқари сув омбори қурилиши натижасида кам ўзлаштирилган майдонлар сув остида қолади ва улар юзасидан бўладиган бўғланиш кам. Уларнинг чуқурлиги одатда 100м кўп ва иш чуқурлиги 100м гача ва ундан кўп бўлади.

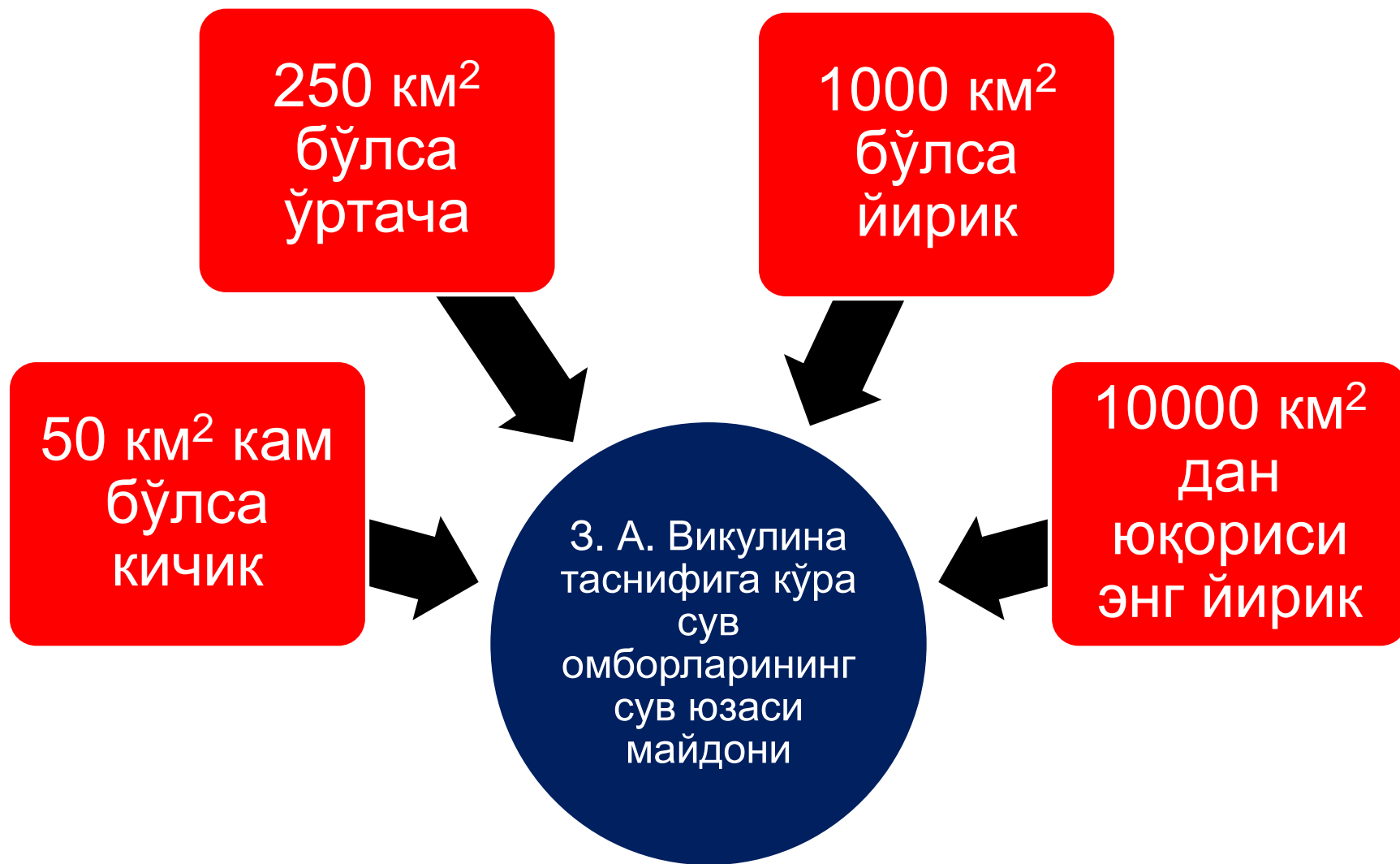
Тоғ олди

- ўрта ҳолатни эгаллайди. Уларнинг чуқурлиги 70-100м. Чуқурлиги 10-20м, қирғоқлари унчалик кўп тикланмайди ва сув омбори атрофидаги ерларни унчалик кўп сув босмайди. Улар Урта Осиёда кўп тарқалган. Уларга Нурак, Тухтагул, Чорбоғ, Урта Туқай ва бошқалар қиради

Куйилма сув омборлари

Куйилма сув омборлари ҳар доим дарё яқинидаги табиий пастлик ва чуқурликлар атрофини дамба билан қуршаб ташкил этилади. Куйилма сув омборига сув дарёдан махсус канал орқали оқизилади. Улар Амударё ҳавзасида кўпроқ учрайдилар. Уларга Қамаш, Талимаржон, Катта Кургон, Куюмазор ва Сирдарё ҳавзасидаги Бозоркурган, Туртгул, Жиззах, Бугун ва бошқа сув омборлари киради.

Сув омбори сув юзаси майдони бўйича таснифланиши

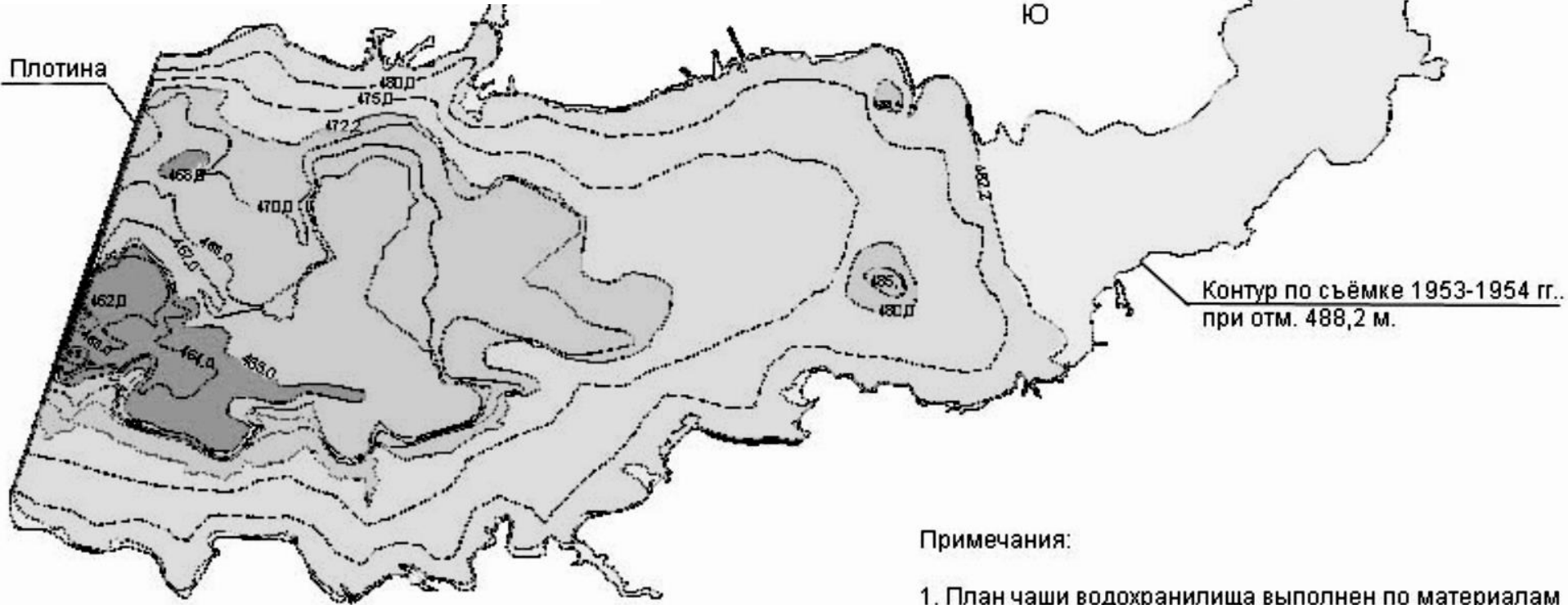
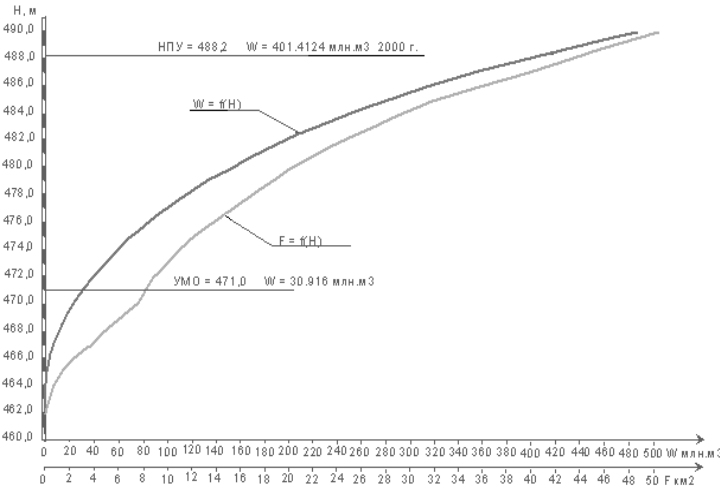

Сув омборининг тўғони

- **Сув омборининг тўғони** деб, дарё оқимини тўсиб, юқори бьефда сув сатҳини кўтарадиган гидротехник иншоотга айтилади. Сув омборида тўғон сув сатҳини айтарли баланд кўтармасдан дарёдан сув олиш, суғориш шохобчаларига дарё оқизикларини ўтказмаслик, сув энергиясидан фойдаланиш, сув транспорти қатновини яхшилаш ҳамда суғориладиган майдонларни сув билан таъминлаш мақсадида қурилади.
- Тўғонлар қайси хом ашёдан қурилганига қараб қуйидаги хилларга бўлинади: а) тупроқли; б) тошли; д) бетонли; э) темир-бетонли.
- Тупроқли тўғонлар маҳаллий қумоқ тупроқлар, шағал ва бошқа қотишмалардан иборат тоғ жинсларининг аралаштирилишидан ҳосил бўлади. Тошли тўғонлар асосан тошлар аралашмасидан ташкил топган бўлиб, тўғон ёнбағирлари анча қия бўлади. Бетонли ва темир-бетонли тўғонлар бетондан ва бетон аралаш темирдан фойдаланиб қурилади. Унинг ёнбағирлари катта нишабга эга бўлиши мумкин.
- Сув омбори тўғонининг асосий кўрсаткичлари :
 - Тўғоннинг тўлиқ баландлиги
 - Сув тўлқинининг урилиши миқдори

Чимкургон сув омбори

Чимкургонское водохранилище
и зеркала водной поверхности

Примечания:

1. План чаши водохранилища выполнен по материалам промеров глубин в 2000 г. и съёмки контура водной поверхности на отметке 482,8 м. в 1996 г.
2. Пунктирные горизонталы проведены интерполяцией между промерными точками и контуром водной поверхности 482,2 м.

Тұғон олдинги қисми

Ёнбошдаги қисми

Сүв чиқариш қисми

